

Нееднаквиот третман кон определено лице или група на лица поради нивните лични карактеристики претставува дискриминација. Основите, видот и областите во кои дискриминацијата се забранува најдетално се опфатени со Законот за спречување и заштита од дискриминација. Прифаќањето на разликите и заштитата од дискриминација се многу важни за напредокот на секое општество. Од овие причини Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Хелсиншкиот комитет ги набљудуваат случаите на дискриминација, активностите на државата и останатите здруженија на граѓани во делот на превенцијата и заштитата од дискриминација. Информаторот ги прикажува податоците од набљудувањето во текот на еден месец.

Случаи на дискриминација

Нееднаков третман овој месец **10**

ОБЛАСТ

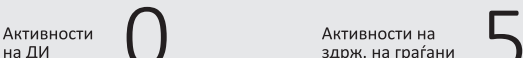
Реакции

Реакции овој месец **11**

ВИД НА РЕАКЦИЈА

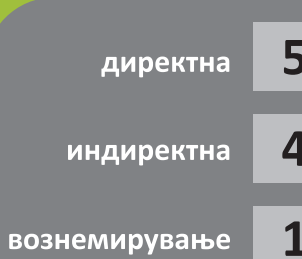
ПРЕВЕНЦИЈА

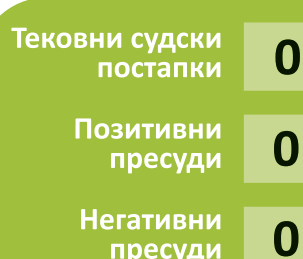
Карактеристики на жртвата:

ОБЛИК НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

СУДСКИ ПОСТАПКИ

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ОД АВГУСТ 2019

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО 2019

СЛУЧАЈ:

Хелсиншкиот комитет за човекови права, во текот на месец август, регистрираше случај пријавен од лице со телесна попреченост, на кое по сообраќајна несреќа му се ампутирани двете нозе.

Поради здравствената состојба во која пациентката се наоѓа, од страна на доктор-специјалист ѝ е препорачана медицинска рехабилитација во базен во ЈЗУ Завод за физикална медицина и рехабилитација или во Градската општа болница 8ми септември. Поради тоа што крановите за користење на базените во овие здравствени установи не се во функција, таа била принудена да се рехабилитира во Катлановска Бања.

Упатувањето на пациентката на рехабилитација надвор од заедницата во којашто живее, претставува уште една пречка во нејзиното и така веќе комплицирано и отежнато секојдневно функционирање, а истовремено претставува дополнителен финансиски трошок за неа.

Лицата со попреченост имаат право, на еднаков начин со сите, да ги користат здравствените услуги, во конкретниот случај можноста за рехабилитација во базен во јавните здравствени установи. Оневозможувањето на лицата со попреченост, на еднаква основа со другите, да ги користат базените за рехабилитација, претставува директна дискриминација.

Уставот на Република Северна Македонија му го гарантира правото на здравствена заштита на секој граѓанин (член 39). Понатаму, Универзалната декларација за човекови права гарантира дека секој има право на животен стандард кој му обезбедува здравје и благосостојба, нему и на неговото семејство, вклучувајќи ја тука и лекарската нега (член 25).

Конвенцијата за правата на лица со попреченост, потпишана од Република Северна Македонија во 2007 година и ратификувана во 2011 година, гарантира дека сите луѓе се еднакви пред законот и имаат право на еднаква заштита, без каква било дискриминација. Имајќи го ова предвид, државите-членки забрануваат секаква дискриминација врз основа на попреченост и им гарантираат на лицата со попреченост еднаква и ефикасна законска заштита од дискриминација врз секаква основа. Во насока на остварување на оваа цел, државите-членки треба да ги преземаат сите соодветни чекори за да обезбедат соодветно приспособување. Лицата со попреченост имаат право да живеат независно и во целост да учествуваат во сите аспекти на животот. Оттука, државите-членки има обврска да ги преземат сите соодветни мерки за да им обезбедат на лицата со попреченост пристап, на еднаква основа со другите, до здравствените установи наменети за рехабилитација. Дополнително, Конвенцијата предвидува дека државите-членки треба да преземат ефикасни и соодветни мерки во насока на организирање, зајакнување и опфаќање на обемни услуги и програми за хабилитација и рехабилитација на лицата со попреченост. Ова подразбира дека, во областа на здравството, државите-членки имаат обврска да обезбедуваат услуги и да спроведуваат програми коишто поддржуваат учество и вклученост во заедницата, во сите аспекти на општеството, при тоа, тие да бидат на доброволна основа и расположливи за лицата со попреченост колку што е можно поблиску до нивните заедници.

Хелсиншкиот комитет за човекови права се обрати до ЈЗУ Завод за физикална медицина и рехабилитација и до Градската општа болница 8ми септември со барање, во најкусок можен рок да ги поправаат крановите, односно да ги преземат основните мерки за обезбедување на пристап до базените за лицата со попреченост и на тој начин да ги отстранат моменталните дискриминаторски практики. Комитетот ќе продолжи да ја следи состојбата во овие две здравствени установи.

СУДСКА ПРАКСА:

Во случајот Белијаев и други против Украина¹, Европскиот суд за човекови права утврди повреда на членот 14 (забрана за дискриминација) во врска со членот 8 (право на почитување на приватниот и семејниот живот) од Европската конвенција за човекови права.

Тројцата жалители издржуваат доживотна казна затвор во казнено-поправни установи во Украина, од 2004 година. Во случајот станува збор за дискриминација поради различен третман при уживање на правото на посета на затворениците и затвореничките кои издржуваат доживотна казна затвор, уредено со домашното законодавство. Имено, Законикот за извршување на санкции од 2003 година, во членот 150 предвидува дека затворениците ќе ја издржуваат доживотната казна во казнено-поправни установи со висок безбедносен режим. Понатаму, членот 151 уредува, меѓу другото, дека затворениците кои издржуваат доживотна казна затвор, имаат право на една кратка посета секои шест месеци. Овие одредби не прават разлика на затворениците врз основа на нивниот род. Истовремено, членот 18 од Законикот предвидува дека затвореничките осудени на доживотна казна затвор, ќе ја издржуваат казната во казнено-поправни установи со среден безбедносен режим. Членот 139 кој го уредува режимот на издржување казна во овие установи предвидува дека затворениците имаат право на една кратка посета секој месец и една долга посета секои три месеци.

Во 2007 година, Државната управа на Украина за извршување на санкции потврдува дека мажите-затвореници осудени на доживотна казна затвор, имаат право на една кратка посета секои шест месеци и дека тие немаат право на долги посети. Во 2014 година, Законикот за извршување на санкции е изменет со амандмани, усогласувајќи го со европските стандарди. Овие измени им гарантираат на сите затвореници кои издржуваат доживотна казна затвор, користење на една кратка посета секој месец и една долга посета секои три месеци, без разлика на безбедносниот режим и на типот на установата каде што ја издржуваат казната.

Судот утврдува дека за одреден проблем да се разгледува во рамки на членот 14 од Конвенцијата, мора да постои различен третман на лицата во фактичка или можна споредлива или слична ситуација. Во конкретниот случај, Судот смета дека жалителите, како затвореници, се во фактичка споредлива ситуација со жените – затворенички и мажите и жените можат да бидат осудени на доживотна казна затвор за исто кривично дело. Дополнително, не секоја разлика во третманот претставува повреда на членот 14. Различниот третман е дискриминаторски кога не може објективно или разумно да се оправда, односно, доколку таквиот третман не постигнува легитимна цел или доколку нема сразмерност помеѓу искористените средства и целта којашто различниот третман се обидува да ја постигне. Судот утврди дека Законикот, пред измените од 2014 година, содржел одредби кои биле во меѓусебна колизија и како последица на тоа, жалителите немале право на долги посети, за разлика од жените-затворенички кои издржуваат доживотна казна затвор. Судот забележува дека Владата на Украина не обезбедил ниту еден аргумент за оправдување на различниот третман. Во отсуство на такви аргументи, Судот утврдува дека не постои основа за предвидување одредени права на жените-затворенички во врска со долгите посети, коишто не се предвидени и за мажите-затвореници. Дополнително, Судот смета дека со измените на Законикот од 2014 година, мажите и жените ќе можат да го остваруваат правото на долги посети, на еднаква основа.

¹ Белијаев и други против Украина (applications nos. 34345/10 and 2 others) <https://hudoc.echr.coe.int/eng?%22tab-view%22%3A%22document%22%22%22docu-mentcollectionid%22%22%22%22GRANDCHAMBER%22%22%22CHABER%22%22%22itemid%22%22%22001-1934709622%22%22>

РЕСУРСИ:

1. Комитет за елиминирање на сите форми на расна дискриминација, „99 та сесија од 5ти до 29ти август 2019 година – Соопштение (Женева, 29.08.2019)“ – <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/ceerd/pages/ceerdindex.aspx>;
2. ОБСЕ, „Спречување и адресирање на сексуалното и родово-базираното насилство во места каде што лицата се лишени од слобода: стандарди, пристапи и примери регионот на ОБСЕ“ – <https://www.osce.org/odihr/427448>;
3. ОБСЕ, „Годишен извештај на Генералниот секретар за полициски активности за 2018“ – <https://www.osce.org/secretariat/427427>;
4. Мисија на ОБСЕ во Скопје, Хелсиншки комитет за човекови права, „Годишен информатор за дискриминација за 2018“ – <https://www.osce.org/mission-to-skopje/427922>;
5. Еквинет, „Чешка Република: Мониторинг на правата на лицата со попреченост, 2018“ – <https://equineteurope.org/2019/08/07/czech-republic-monitoring-of-rights-of-persons-with-disabilities-2018/>;
6. Хелсиншки комитет за човекови права, „Дискриминаторски награден фонд во првенство во тенис“ – <https://mhc.org.mk/news/diskriminiracki-nagraden-fond-vo-prvenstvo-vo-tenis/>;
7. Национална мрежа за борба против хомофобија и трансфобија, „Реакција по повод изјавата на премиерот Зоран Заев“ – <https://mhc.org.mk/news/reakcija-na-nacionalnata-mreza-za-borba-protiv-homofobija-i-tranfobija-po-povod-izjavata-na-premierot-zoran-zaev/>;
8. Македонско здружение на млади правници, „Квартален извештај за состојбата со човековите права на мигрантите и бегалците на терен, јануари – март 2019“ – <http://myla.org.mk/wp-content/uploads/2019/08/MKD-Quarterly-Field-Report-on-the-Status-of-Migrant-and-Refugee-Human-Rights-Jan-Mar-2019.pdf>;
9. Македонско здружение на млади правници, „Извештај за 2018 година за нередовна миграција за Југоисточна Европа“ – http://myla.org.mk/wp-content/uploads/2019/08/2018_CSOS-REPORT-ON-IRREGULAR-MIGRATION-FOR-SOUTH-EASTERN-EUROPE.pdf.